

LA CÈDULA PERSONAL

HISTORIA D'UN "HOMENET"

PER MIQUEL DURAN I TORTAJADA

De la seva infantesca que li venia al Peret Rifà l'esser entenimentat i seriós. Enemic de jocs i divertiments excessius, complidor de sos deures, assenyat, estudiós i obediència als manaments dels pares i dels mestres, encara no havia fet els deus anys, que ja era allò que es diu "un homenet".

La infantesca d'En Peret fou tot una altra que la dels xicotets enjogassats i malcontents, sempre propicis a l'avalot i al xiurari, a canviar el banc de l'escola per la cadira del cine, i la taula de multiplicar i les lliçons d'urbanitat per la pilota de futbol i les corredisses al Parc. En Peret dedicava una gran part del dia a l'estudi i no en feia cabal dels jocs i de les coses per les quals es dalien els altres nois de la seva edat. No tenia amiguets, ni en volia. S'estimava més anar a passeig o de visita amb la família, especialment amb el seu pare, i ésser testimoni, discret i silenciós, en les reunions i converses de les persones grans.

Els dies de festa i algun dijous el pare d'En Peret se l'emportava al cafè, a la Rambla, a l'escullera, al futbol o al Circol Artístic, és a dir, allà on anaven els companys. I era cosa certa: al passeig, al camp d'esports o al voltant de la taula de l'Artístic, entre la colla dels amics del pare, hi era sempre, invariablement, la figura minsa, de posat consirós, del nen Peret Rifà. El noi escoltava amb atenció les converses dels grans i callava. Unes vegades sentia el que deien i altres no. Més d'un cop, endevinant que allò de la "roba estesa" anava per ell, li deia en veu baixa al seu pare unes paraules prudents, i s'allunyava una

estona, encara que no tingués ganes d'anar allà on anava. Bon minyó i temorenc, mai no preguntava res per por d'esser indiscret. Els amics del seu pare li deien "l'homenet", i ell n'estava tot cofoi d'aquest mot i de la cordialitat que li demostraven.

Un dia, al Circol Artístic, fou testimoni d'una discussió bon xic agra entre els amics del seu pare. A En Romani, aquell precisament pel qual el noi Peret havia sentit una més pregona simpatia, després d'escoltar-se que encara estava a les beceroles de l'art, li varen llençar al rostre aquestes paraules: "Tu, encara no tens cèdula". I aquestes paraules, que En Peret no va entendre, però que amb intuïció clarivident li semblaren un greu insult, se li clavaren al cor.

El noi Peret va repetir, mentalment, aquella frase plena de despreci: "Tu, encara no tens cèdula"; i, de tant en tant, es preguntava, entre dents, què cosa seria la cèdula.

En sortir al carrer, En Peret marxava, al costat del seu pare, mut i capficat. Més d'un cop li va venir la temptació de preguntar-li:—Papa, què cosa és la cèdula?— Però, discret i temorenc, pensant, potser, que el significat d'aquella paraula no devia ésser revelat encara a un nen, es mossegà els llavis, i tantes vegades com la curiositat empenyia la pregunta cap enfora, se la tornava a engolir amb treball, de la mateixa manera que provava d'engolir-se la saliva quan tenia angines.

Aquella nit, En Peret, apenes va sopar, i quasi no va dormir. Les paraules que havia sentit als amics del seu pare al Circol

Artístic l'ol·lissionaven. L'endemà ja no pogué resistir més; així que es va llevar i anà a donar el bon dia al pare i a fer-li l'amistat, tot seguit li féu la pregunta inquietadora:—Papa, digues, què cosa és la cèdula?

El pare va comprendre la pregunta i explicà detalladament al seu fill el què era una cèdula, per què servia, quan li corresponia tenir-ne, i el significat despectiu de la frase que havia sentit al Circol.

D'encà d'aquell jorn, En Peret Rifà, que era "tot un homenet", no va tenir altra dèria que arribar depressa als catorze anys per poder "treure cèdula", i treballar i ésser un home de profit perquè mai ningú li pogués dir, com a aquell amic del seu pare li digueren, llençant-li les paraules al rostre, que "encara no tenia cèdula".

Ni els avenços que feia al despatx de la fàbrica, ni els augments de sou i les felicitacions dels seus amos, ni l'enamorament per una veïna grassona que li doblava l'edat, ni el presenciar un partit de futbol entre el "Barcelona" i l'"Espanyol", omplí el cor d'En Peret Rifà d'una joia tan gran i tan pura com el dia que, estant ja a la vora de complir els quinze anys, li va dir solemniament el seu pare, allargant-li un paperet groc amb unes lletres impreses i unes altres manuscrites:—Té, aquí tens la teva cèdula personal!

En Peret cregué que havia assolit la felicitat. Des d'aquell moment deixava d'ésser "l'homenet" que havia estat fins aleshores per passar a ésser "un home", sense diminutius que no li esqueien. Oficialment ja era un home, ja tenia cèdula. Ara calia fer-ne ús, i bon ús, i conservar-la, i honorar-la, augmentant progressivament el seu cost.

—Com més valgui la cèdula, més valdré jo—deia En Peret molt atinadament.— I s'afanyà a treballar, i a guanyar diners per "crear-se una posició".

Complidor fidel dels deures ciutadans i partidari de donar a Déu el què és de Déu i a l'Ajuntament allò que demana, En Peret Rifà, cada any, quan arribava el temps, omplia la fulla de les cèdules amb veritable goig i li tremolava la mà, privant-li de fer la seva perfecta lletra anglesa, i es complavia en escriure la veritat, en no amagar res; i així la cèdula pujava cada any de preu, com el vi vell.

La cèdula, per En Peret Rifà, era personalitat i orgull. Però ve't aquí que s'havien escolat els anys—vuit, deu—i encara mai no havia pogut fer ús d'aquell document al qual tanta importància i tanta vàlua li havia concedit des de la seva infantesca, consagrant-li el millor dels seus pensaments i els afanyos de tota sa vida.

—Ves que és estrany,—pensava En Peret Rifà, amb la mà sobre la cartera, en la qual la cèdula ocupava, sola, un dels millors compartiments, i la cartera sobre el cor—tants anys de treure aquest document, de portar-lo, dia per dia, a sobre, sense que ni un sol s'hagi separat de mi, i encara no l'he pogut fer servir, ningú no me l'ha demanat! I això que el seu preu s'ha multiplicat!

D'encà de l'hora en que aquest pensament va creuar pel front d'En Peret el corcò de la desconfiança començà de rosegat.

—Potser sí,—es deia En Peret—que aquest paper no té la importància que jo li he donat. Potser hi ha a la terra molts homes honrats que viuen feliços i no tenen cèdula!

I quan aquell altar de la seva devoció trontollava amenaçant ensorrar-se, esdevingué un fet que el va apuntalar, envaint, però, l'esperit del nostre home, de tota mena de dubtes: Es celebraven les eleccions municipals i En Peret va anar a votar per

primera vegada. Com a bon ciutadà, estava perfectament assabentat dels drets i els deures de l'elector. En arribar al col·legi, deixà el bastó en mans del guardià que s'estava a la porta. Amb el barret en una mà i la candidatura, doblegada, en l'altra, avençà cap a l'urna i pronuncià el seu nom. Un interventor digué al president unes paraules en veu baixa, i aquest demanà a En Peret la cèdula.

El cor li va fer un salt. Aquelles paraules del president l'havien sobtat agradablement. Per fi anava a fer-ne ús i en acte per el tan solemniat com el d'emetre el seu primer sufragi. Va treure de la cartera la cèdula i la va allargar, ple de satisfacció, al president. Aquest prengué la cèdula, la va llegir i tornant-li-la, li digué:

—Ho sento molt, però, ja han votat per vostè.

Aquell any, En Peret Rifà havia estat de viatge una llarga temporada i li va passar el període voluntari i el de pròrroga per adquirir la cèdula. En arribar a Barcelona anà a treure-la i hagué de pagar el triple. Com que la cèdula ja era molt carregada, li va costar un dineral.

Pocs dies després En Peret rebia un gir postal de 45 pessetes. No era a casa quan li portaren, i anà a cobrar-lo a les oficines. En presentar-se, el caixer, li va demanar si portava un document que acredités la seva personalitat. En Peret, amb una mostra visible de satisfacció, li lliurà la cèdula. No n'havia tornat a fer ús d'encà del dia de les eleccions. I aquesta cèdula, degut als recàrrecs, valia tres vegades més que l'altra. Potser hi havien pocés que poguessin mostrar, sense ésser rendistes, una cèdula d'un preu tan elevat.

Però ve't ací que el caixer digué a En Peret que si no portava altre document no el podia pagar, car la cèdula no aprofitava.

El nostre home restà astorat, no se'n sabia avenir. I no tingué altre remei que cercar qui volgués acreditar-li la personalitat.

En Peret Rifà havia treballat, havia fet estalvis i anava a complir el segon dels seus somnis. El primer, encara que inexorable, fou arribar a tenir cèdula; el segon, comprar una torreta a Horta. I per sis mil drets n'havia adquirit una que satisfecia tots els seus desigs.

En Peret Rifà, es dirigia a casa el notari, on devia trobar-se amb el venedor per tal de signar l'escriptura i abonar-li la quantitat convinguda. Per no perdre temps, car se li havia fet un xic tard, prengué el tramvia.

Quan arribà a càl notari ja l'esperaven aquest i el venedor de la torreta, i ja estava tot a punt.

Es saludaren efusivament, varen seure, i el notari li demanà la cèdula a En Peret.

—Per fi!—va sospirar En Peret Rifà amb la doble emoció de poder fer ús de la cèdula i d'entrar en la confraria dels propietaris de finques. Tirà mà a la butxaca interior de l'americana, es palpà i es regirà totes les altres butxaques, i es va tornar més groc que la cera.

Li havien pres la cartera amb les 30.000 pessetes.

I En Peret Rifà s'exclamava:—Si almenys m'haguessin deixat la cèdula!

DE LA MUSA POPULAR CORRANDES

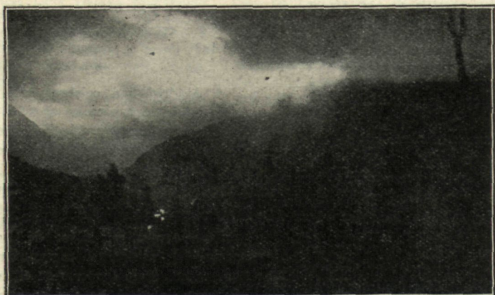
Passa un dia, en passa un altre,
passa un mes, i també un any;
i coses que de passada
no haurien de passar mai.
Hem passat Quaresma i Pasqua;
i hem passat un gros trasbals;
també passarem el Corpus,
i àdhuc passarem per xais.

MAR

BELLESES DE CATALUNYA

EL PORT DE LA BONAIGUA. — Es el pas que podriem dir obligat per anar de la Vall d'Aneu a la Vall d'Arán. Aquests indrets són coneguts amb el nom de «la Suïssa Catalana» amb molta raó. Les vistes i els paisatges hi són magnífics, grandiosos, corpendors.

A LA VALL D'ARÁN. — Un efecte de llum als cims alterosos. En aquests llocs privilegiats, les sorpreses us sotgen a cada pas. La imaginació més exigent hi troba de què satisfer-se a pleret.

L'agutzil de Santa Maria del Mar

A propòsit de l'aniversari de l'Exposició del 88.

Al cim del Tibidabo hi ha l'exhibició d'una tribu de negres, "Fulah", de les selves "negres" de l'Àfrica tropical. Tothom ho sap. Els cartells ho anuncien pels carrers com si fos una sessió de circ "gratuita" (i els diaris en parlen; com si a la nostra ciutat no s'haguessin vist mai salvatges...). Això em fa recordar un fet que, segons em contaren els meus avis, va passar aquí a Barcelona, durant l'Exposició Universal que s'hi celebrà, l'any 1888.

La Plaça de Catalunya, més feliç que avui, era un espaiós camp d'herbes, indentatallat encara.

Amb motiu del gran esdeveniment i per atraure pàgesos de fora i de dins, s'organitzaren per tots els indrets de Barcelona festivals meravellosos, al·lusions a combats antics, costums d'altres temps, etc., especialment a la plaça de Catalunya, on s'havien congregat nombroses caravanes de gitanos, alguns circs ambulants i altres atraccions.

També hi havia simulacions d'escenes d'una guerra "rusa", amb els homes i tota la indumentària de cartró pintat amb els més vius colors. Aquests episodis guerrers i alguns "indios" que feien jocs de prestigi, eren les coses que es guanyaven més badoes.

Entre altres, atreia moltíssim de públic una mena de fenomen humà que, dintre d'una gàvia de ferro, saltava i bruelava com un lleó indomtat quan sent olor de carn. Era un veritable fenomen que tothom contemplava embadalit. Tot i assegurar l'exhibidor d'aquella estranya bèstia que era un "simi-humà" nascut de "les arrels d'un arbre gegantí d'un bosc del Sud-Amèrica", alguns badoes afirmaven que es tractava d'un esquimal fugit del Pol Nord. Alguns altres, més vius, deien que era un ós salvatge. Tothom hi deia la seva, sense tocar-hi ben bé.

Cada minut que passava, era més gros el nombre d'espectadors d'aquell animal, i quan més gent hi havia i que tothom contemplava les faccèsies d'aquell "simi", va sortir un vailet d'uns deu anys que, després de mirar la rara bèstia, esclatà en una forta rialla, i de cara al públic digué en veu alta: "Mireu, mireu, l'agutzil de Santa Maria!... Mireu-lo!... Està dintre d'una gàvia!... Elis, elis!..."

El vailet l'havia reconegut perfectament. Quant l'enorme gernació tingué compte de l'engany, enfurismada, anava a llençar-se damunt la gàvia, disposada a fer a miques el suposat "esquimal". Per sort aquest, molt amatent, fugí abans l'assumpte no prengué més grosses proporcions. Tan de l'exhibitor com de l'exhibidor no es trobà mai més enlloc ni el més petit rastre. L'agutzil de Santa Maria del Mar desaparegué del món.

Aquest "esquimal" era un pobre home que habitava a l'antic barri de Santa Maria del Mar, als voltants de l'església del mateix nom; per les seves provades idees de policia que agafà de petit, li traguéren el nom d'"Agutzil", i amb aquest nom el coneixia tothom, sense mai ésser tal agutzil veritable. Malauradament en aquest món tots tenim un "però", aquell home en tenia dos, era tot un desgraciat! Ultra tenir aficions d'agutzil, tenia la desgràcia que li creixia la barba extraordinàriament. Per aquest motiu era la riota de la canalla del veïnat. Ja en provà, ja, de potingues i específics, però tot era inútil; la tossuda barba feia de les seves. De vegades el veïeu acabat de dinar, ben afeitadet, cara lluenta, que se'n anava a prendre cafè; amb el temps de beure l'agutzil de Santa Maria esdevenia tot un altre, canviat completament de cara, li havia crescut la barba, tant que molts cops se'n havia de tornar a casa seva, corrents, per afeitar-se un altre camí. Era, doncs, per la barba un home extraordinari, tanmateix!

El fet de l'Exposició s'explica bé. L'Agutzil va tenir la idea d'aprofitar la seva peluda desgràcia, deixar-se créixer el pèl de la cara fins a la llargària d'un metre, i en combinació amb un altre "agutzil" com ell, exhibir-se dintre d'una gàvia, fent-se

passar per un "fenòmen". D'aquesta manera farien una grossa recaptat... fins que el públic impertinent s'assabentà de la broma i el pobre "agutzil" no tingué altre remei sinó fugir.

De tant en tant, en formes més o menys diverses, l'agutzil de Santa Maria del Mar té imitadors.

JOAQUIM PENINA

Erudició i Cultura

Conferències fetes

"LA VIDA DE SHAKESPEARE", AL Centre Excursionista de Catalunya, per Alfons Par, dia 6.

"INDICACIONS QUIRURGÍQUES DE LA TRANSFUSIÓ DE LA SANG" i "Principis moderns per a l'orientació i reglamentació del tractament antidifútic", a l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya, dia 6, pels doctors Ponjoan i Noguera Moré.

"L'ART DRAMÀTIC A CATALUNYA", al Centre Excursionista Montseny, Duc de la Victòria, 14, per Joan Tomàs Borràs, dia 7.

"LE MIDI DE LA FRANCE", A L'Institut Francès, a càrrec del seu director senyor Bertrand, dia 7.

"PROCES EVOLUTIU DE L'ARQUITECTURA BARCELONINA", a l'Ateneu Obrer de Barcelona, per Ferran Tarragó, dia 7.

"COM ES TRACTADA LA TUBERCULOSI ÒSIA A LEYSIN", a la Societat Mèdico-farmacèutica de Sant Cosme i Sant Damià, pel doctor L. Ribó, dia 7.

"HISTORICO-NATURALS A L'ARQUEOLOGIA i Prehistòria", al Centre Excursionista "Els Blaus", de Sarrià, Pare Joaquim Maria de Barnolà, S. J., dia 8.

"ALGUNS SECRETS DEL TALL DE CAMISES", al Saló d'actes del Foment del Treball Nacional, per Josep Sunyé, dia 8. Organitzada per l'Agrupació de confeccionistes, camisers i corbaters a l'engròs.

"VISIONS DE PEDRALBES", AL Centre Excursionista de Catalunya, per Bonaventura Bassegoda, dia 8, il·lustrada amb una col·lecció de diapositives degudes al soci Joan Nonell.

"ELS TRES ASPECTES FONAMENTALS del Naturisme", a la Societat Vegetariana Naturista de Catalunya, a càrrec del senyor Martínez Navales, dia 8. A la mateixa entitat, es donarà un curs de lliçons científiques, cada dimarts, a dos fuarts de vuit, a càrrec del doctor C. Rofes, dissertant sobre "Anatomia i fisiologia humanes". Tots els actes són públics.

"ORTOGRAFIA CATALANA", A L'Acadèmia Calasància, per R. Piqué Batlle, dia 9.

"RESUM DE LA HISTORIA DE L'ES- cenografia", il·lustrada amb 50 projeccions, a l'Escola Coral Martinenca (Secció Intima de Cultura), per Adrià Gual, dia 9.

"L'EVOLUCIO DE LES FORMES d'organització del treball", A l'Escola Complementària d'Oficis del districte cinquè (organitzada per l'Institut Narcís Monturiol), per Carles Pi i Sunyer, dia 9.

"COM S'AMIDA LA DISTANCIA dels astres", al Saló d'actes de l'Ateneu Barcelonès, per Josep Comas Solà, dia 9.

"PETITES CAUSES QUE PODEN produir greus efectes en la salut dels nens", A l'Institució Ballbé, pel doctor Fajardo Mateos, dia 10.

"JOAN MARAGALL, ANECDOTIC. Aspectes dels seus 40 anys", a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, per Josep Maria de Sucre, dia 11 (segona de la sèrie).

"DE QUINS MITJANS ES VAL EL mestre per formar el sentit social dels alumnes", per descabellar a Girona, a la Normal de Mestres, els dies 27, 28 i 29.

EXPOSICIONS

A L'ATENEU ENCICLOPÈDIC POPULAR, exposició de pintures de Carles Valero. Oberta fins el dia 20.

A LES GALERIES LAYETANES, tres exposicions de pintures: de les senyorettes Margarida i Regina de Manresa, de l'Ariet, i del pintor suís Emili Augusto Lorenz.

AL "CAMARIN", EXPOSICIONS D'EN

Sainz de la Maza, Camps, Jacint Olivé, Ventosa, Vidal i Galícia i d'altres, sota el nom col·lectiu de "Saló Nou ambient". AL "SIGLO", EXHIBICIO D'AQUARÈS de Martí Torrents.

A GIROÑA, A L'ATENEU, EXPOSICIO D'olis i dibuixos a la ploma de Francesc Vidal, de Palamós.

Després d'aquesta exposició s'inaugurarà la de tapissos religiosos del director de l'Escola de Belles Arts de La Bisbal, senyor Sans Deulofeu.

L'Ateneu en té organitzada per a la tardor una de puntes, amb concessió de premis.

A VICH, EL CENTRE EXCURSIONISTA celebrerà durant les festes de Sant Miquel dels Sants (dia 5 de juliol), una exposició iconogràfica sobre el Sant Patró d'aquella ciutat.

A LA "PINACOTECA", PAISATGES I composicions de flors d'Alsina i Aniells.

TRIOMFS

El de l'Orfeó Català a Roma. La seva arribada a Barcelona.

El del F. C. Barcelona a Sevilla, esdevingué campió de la primera categoria.

El del Júpiter F. C. a València, esdevingué campió de la segona categoria.

El de la selecció barcelonina de fútbol, a Barcelona, contra la selecció del Migdia de França.

La incorporació al català del Premi Nobel de literatura mundial, "Gitanjali", de Rabindranath Tagore, a càrrec de dues bones plomes.

La incorporació al francès de mantes obres d'autors catalans.

El Centenari de Marian Aguiló. El dia 16 de maig fa cent anys que va néixer aquest cap de brot renaixentista. Recordem la data per oferir-li els més bons anhels. El triomf de Marian Aguiló contra el provincialisme, amb els seus combats per la llengua i la literatura, en sentit dignificador, és i ha d'ésser un triomf de tots nosaltres; no per orgull i vanitat, sinó per seguir el seu exemple.

El que tindrem, si no deixem de treballar—cada dia més—per la nostra perfecció individual i col·lectiva, ànima endins.

Del balconet estant

Entre els habituals concurrents a la tertúlia del Dia Gràfic ha estat objecte de molts comentaris un article que publicava dies enera La Noche, parlant de l'exposició del senyor Feliu Elias (Apa) i anava signat aquest article per M. Utrillo.

Efectivament és un xic curiós que per parlar d'una exposició hom comenci fent una síntesi de la història política europea dels darrers 50 anys, començant per Hindenburg i acabant per Herriot, l'Any Sant i el Papa.

De tota manera, això té un aspecte conhortador i és de veure com els crítics, i especialment els grans crítics dels grans diaris comencen ja a saber "algo". Es a dir que es coneix allà on posa les mans M. Utrillo.

La Primavera! Molt bonica; però... Era precisament un poeta grec que, en arribar la primavera, es lamentava profundament. Cosa, ben cert, estranya per un poeta, tingué compte que aquesta època de renovellament porta vents favorables a les muses.

I per què es dolia aquell poeta del temps de primavera? Ah! potser tenia raó: la primavera és l'estació en la qual res no hi ha per menjar. Entenem-nos: moltes flors, però no cap fruit; bellesa de color a dojo, però no cap sabor; focs follets de llums radiants, però que no escalfen; gran profusió de formes, però at! no-res de substància.

Potser tenia tota la raó el poeta grec.

Mussolini té un drama. Aquest drama ja fa temps que el té quasi tot escrit, i ja té títol: "Signori, si incommincia" (anem a començar, senyors). L'argument, en poques paraules, fóra aquest: un saltimbanquis va pel món amb la seva troça per guanyar-se la vida honradament. Entre la troça hi ha una noia de singular bellesa, d'uns deu anys. Ell, el saltimbanquis, cap de la companyia, en té uns quaranta cinc. Professa a la noia un afecte paternal. La gent els pren per pare i filla.

Un dia la noia, que estima el saltimbanquis com a tal pare fet i tret, li obre el cor per dir-li que està enamorada d'un jove de la seva troça. Esclata el drama: el saltimbanquis major li respon que no pot permetre que es casin, perquè primer que tots i més que tots l'ama ell, que no és pas el seu pare.

El drama hi és. Però Mussolini no sap encara com tancar-lo. No en veu clara la solució, l'obscuretat.

I que consti que no parlem amb segones intencions.

Les emocions de la primavera són moltes. Qui sabria dir-les totes? L'home més malcarat i de més mal humor es sent florir i es sent temptat a tirar floretes: o si no, mireu el mateix Sánchez Guerra com en tira!

Els qui vivim a Barcelona hem de confessar que, a despit de les immenses polsugueres i fangueres que la "urbanització" de la ciutat comporta, la primavera ens omple de goigs i suaus efluxis. Sobretot una olor d'honradesa ens retorna de mort a vida. I sobretot ens acaba d'omplir de goig l'anunci de les festes que es preparen.

Però hem de declarar que una de les impressions més intenses i entenedores d'aquesta primavera, tan pròdiga en emocions (entre fútbol, Orfeó Català i visites), ha estat la que experimentàvem l'altre dia davant el cartell de les festes de Sabadell, dels dies 10, 11 i 12. Quan llegíem, entre altres números del programa, allò del "certament pajarril", se'n acabà la corda i de poc que no defallim de l'emoció tan dolça i "armoniosa"!

BOLVES

Els valents rugbymen de Perpinyà, els defensors de la U. S. P. han guanyat el campionat francès de rugby.

Aquí els del F. C. B. han guanyat el de futbol d'Espanya.

Avant! avant!

Hom ha dit que a l'Ajuntament posaran una dama.

Per què?

Hem consultat què vol dir el verb "urbanitzar". El diccionari, poc més o menys, ve a dir: Fer urbà i social. Voleu dir que qui escrigué això sabia de què se les havia?

A Madrid han celebrat amb gran èxit una exposició canina.

Els bells exemplars hi han abundat.

Hom diu que també se'n celebrà una a Barcelona i, no cal dir-ho, els bells exemplars abundaran tant o més. Oïd!

El dia en que un xic de Belgrad que patia del ventre, i que segurament del cap, bastant, intentà d'operar-se ell mateix amb la bona intenció de fer economies. Volia estalviar-se el metge.

Mo't pintoresc; i menys mal que era una auto-mutilació.

G. A. LL.

Tamany: 32 x 22.—Any 1892.—Impremta Marian Galve.

Tamany: 38 1/2 x 28.—Any 1877.—Impremta Lluís Tasso.

DIARIS, PERIÓDICS, REVISTES, BUTLLETINS, ETC., APAREGUTS A CATALUNYA DE CENT ANYS ENÇÀ

Lo Teatro Regional. Tamany 32 x 22. Fundat l'any 1892. Impremta Marian Galve, Avinyó, 18, Barcelona.

Periòdic especialment dedicat al conreu de Talia i de les manifestacions espectaculars i concerts. El número que tenim a la vista fa honor especial a l'Orfeó Català i al seu mestre, Lluís Millet, després del triomf obtingut a Nica, pel desembre de l'any 1897. Ja aleshores l'Orfeó Català executava el tan cèlebre Credo de la Missa del Papa Marcelo, de Palestrina, suara executat

a Roma, sota les naus imponents de les grans basiliques.

La Crítica. Tamany 38 1/2 x 28. Fundat el dia 10 d'octubre de 1877. Impremta Lluís Tasso, Arc del Teatre, 21 i 23, Barcelona. Revista setmanal, artística i de teatres. De presentació exquisida i d'un to força distingit. Tenia notables correspondències dels principals llocs on les belles arts eren més ben conreades. Es tracta d'un model del gust tipogràfic barceloní, que ha estat una de les nostres més nobles glòries.

Hibres & Hetres

JOAN PUIG I FERRETER

Podríem dir d'aquest home que és la figura del dia. Fenomen no gaire corrent a casa nostra, potser no passa dia que En Puig i Ferrer no rebí una sol·licitació o altra, en demanda d'original. Ens trobem en l'actualitat d'aquest escriptor fort davant d'un cas de resurrecció i d'esperança alhora.

Diem resurrecció, perquè En Puig i Ferrer semblava de vegetar obscurament en l'oblit. Barrades, o quasi, per a ell les portes del teatre (per causes que ara no és el moment d'escatir, en les quals, però, deixem dit de pas, que participen conjuntament empresa i públic), el nom d'aquest home, que tant havia donat a dir, a penes era ni llunyament esmentat. Altrament aquest fenomen no deu atribuir-se sols a aquest exemple, és generalíssim, constant i absolut. L'home de lletres que no està amb el mall damunt l'enclusa, fent soroll incessantment, és l'home que més per complet s'esvaeix a l'adieu del record dels altres homes. Ementem, com exemple de fora, el cas de Valéry Larbaud, la reaparició del qual a la literatura francesa ha estat com qui diu una revelació, tot i que anys abans d'ara ja s'havia fet oir, i no poc.

Però En Puig i Ferrer al marge de l'escenari no romaníu ocios. És molt humà, i no menys legítim, que un home cerqui per a les seves produccions la publicitat, puix que produir per entaforar quantilles a un calaix és enervador, desmoralitzador i anorreador; i vist que cada vegada esdevenien més remotes les aventures d'assolir publicitat per a les seves produccions en gènere teatral, Puig i Ferrer temptà la prosa no escènica, el conte, la novel·la breu, la novel·la.

Joan Puig i Ferrer s'apassionava més i més al nou gènere a mesura que l'anava conreant. I a hores d'ara, enu a saber que l'atrau més: la novel·la o el teatre. És un gènere nou la novel·la, per a En Puig i Ferrer? Puig i Ferrer havia provat abans d'ara de fer prosa, d'ell són coneguts manuscrits d'anys enrra, que produïa simultàniament amb els seus drames. Però allò és prosa, no és novel·la, ni novel·la, aduix propiament ni conte. En termes general, doncs, podem dir que Puig i Ferrer ha entrat a un camp verge.

De primer antuvi, la llaurada que hi ha feta ha impressionat. "L'home que tenia més d'una vida" ha desencantat les àgides. De seguida tots els u's s'han girat vers ell, hom l'ha seguit pas a pas, hom cerca

les seves petjades. I mentre a la premsa diària o periòdica debaten moltes plomes i debaten encara—i seguiran—, el problema de la prosa i de la novel·la catalana, sorgia la realitat d'En Puig. Avui Puig i Ferrer és un dels noms de més cotització literària.

Però En Puig no és cap neòfit, no és un arribista indocumentat. Té una obra que r spon d'ell, té una tradició. Per conèixer les directrius de la seva obra d'ara no cal que anem ni un sol instant a les palpentes. El Puig d'avui és el Puig d'ahir, substantivament.

Però d'ahir a avui les exigències literàries han canviat. Cada temps vol que cada cosa hi respongui. I cada temps té les seves exigències: diguem-ne lema, tònica, moda o barroerament ceba. Sembla que per damunt de tot, avui la tònica dominant és la lingüística, d'expressió, d'estructura verbal, que, de vegades, sembla que prengui un aire anomenat de preciosisme, equivocadament al nostre jui; no és tal preciosisme, és més aviat buidor; no creiem que hagi arribat l'hora del preciosisme, que indefectiblement arribarà. Contra aquesta tònica acarnissadament s'han girat mants escriptors: diríem que amb no prou raó.

Puig i Ferrer no és un fruit d'aquests moments, ni un producte classificat per aquestes exigències. Hi és anterior. Anterior i independent. És a dir, el cas d'En Puig s'explica del tot sense la Bernat Metge per exemple, en tant la Bernat Metge no és un acudit genial o el luxe d'un individu, sinó un resultat complex, un fet social, engendrat per tals i tals antecedents, i a son torn engendrador; amb un ordre, per tant, de r:diacions i de motius altres que no la mateixa i exclusiva existència seva.

Com respondrà En Puig a aquesta exigència i com aquesta exigència es situa enfront d'En Puig? Tot d'una podem dir que el nostre escriptor no es desarrallà, amb la certitud de no veure's desmentits; ell no abandonarà el seu camp, ni voldrà desconèixer la seva llar. De fet s'hi manté fidel. Respon com sempre a la seva complexió "vitalista". És a dir que En Puig, sense ésser un anti-forma, ni un anti-clàssic, podria ésser un revulsiu de molta potència contra un preciosisme. Per la seva banda l'exigència purista d'avui davant d'En Puig d'avui es mostra en actitud d'expectació, aduix amb un si és no és recel. Això és evident.

Però En Puig, que és un home de molts vents, cor-obert, esponjós i permeable, un exemplar de "vitalista" de bona mena, de porus generosos d'una simpatia i d'una cordialitat, tmbé, tota vital, ell que té paladar per Rabelais i Anatole France, per

Shakespeare i Molière, per Vigni, Baudelaire i Leopardi; per Verdaguer, Guimerà, Maragall i Carner, no és capaç de blasmar en bloc, ni de bon tros, la tendència o l'exigència d'avui. Sense desertar la llar pròpia, es sentirà bé, es sent bé en aquesta llar d'altri, la seva comunicació hi és franca, i de l'empru de l'una a l'empru de l'altra no hi ha murs; en conèixer la vedrura només que per la diferència de conreus.

D'allò bo d'avui copiarà En Puig bones influències. Té massa personalitat perquè les filtracions d'allò dolent el desvirtuïn.

SEVERAL

—A Zurich han estat celebrades festes d'homenatge a l'escriptor Carl Spitteler, amb motiu de complir els seus 80 anys.

—Al Saló Modern de València s'ha inaugurat la Temporada de Teatre Valencí, posant-se "Anem a vore", "Cheroni i Rieteta", d'Escalante i "El solar de la pobrea" de Casajuana.

—"La Revista" prepara la publicació d'una novel·la de J. Milàs-Raurell.

—Es anuncia la publicació de "Medallons", llibre de sonets de Mossèn Anton Navarro, Mestre en Gai Saber.

—Ha estat feta pública la constitució d'una editorial que sota el títol de "Diana" publicarà obres diverses. La primera "Cos vistes" de Josep Pla. Recull de tipus, facècies, assaigs, estudis, variacions, etc.

—Es de pròxima publicació el segon número de "Revista de Poesia".

—"El Pla de Bages", de Manresa, publica un article interessant sobre la "influència de la natura en l'ambient literari".

—Retreu "Paventino" al diari del Comerç que, fa pocs dies, un amic seu "gran figura, potser la de totes més fermes del periodisme i de la història catalana", li deia: "Cambó va dir un dia que Alemanya feia tècnics dels seus enzes; Catalunya dels seus ximplers fa intel·lectuals".

—Hermògenes Genamor publica a "El Autonomista" de Girona un article sobre l'obra literària, l'estil de Pi i Margall.

—A Catalunya "els escriptors sembla que es donguin vergonya d'ésser-ho, la professió intel·lectual sembla mancada de suport sòlid si no li fan de contrafort la ironia excusadora... i el periodisme proxeneta". Així parlava Zaratustra: Esclasons.

—Guillem Colom i Ferrà acaba de publicar "l'amor de les tres taronges i altres poemes" (ed. de "La Revista"), bellament editat.

—Ha estat comentada la crítica que Tomàs Garcés ha fet de la traducció de les elegies de Tibul, per Carles Magrinyà i Joan Mingué (Fundació Bernat Metge). En Garcés fa remarcar molt curosament que cal tenir en compte que aquesta traducció ha estat revisada per Carles Riba.

—"La Revista" publica un fragment de la traducció, inèdita, de "Much ado about nothing" (molta remor i poca saó) de Shakespeare, feta per Josep Lleó.

—"La Companyia" de Ramon Tor Des Eures forma un volum de versos digne de l'estampa acurada de l'Impressor Horta.

—Per a darrers d'aquesta setmana és anunciada l'aparició de "Poesies", primer llibre de versos de Pere Vergés.

—Hom anuncia la vinguda d'Enric Borràs a Barcelona per fer-hi una temporada de teatre català, el qual, segons diuen, pensa de conrear una vegada per sempre, sense sortir-se'n més.

—Hom ha parlat que a París es faran unes quantes representacions de teatre català en un coliseu dels millors, a càrrec de Jaume Borràs.

—D'aquí a pocs dies sortirà el primer volum de la "Biblioteca Nova". Donarà obres de Rusiñol, Puig i Ferrer, Guimerà, Víctor Català, Maseras, etc. Els editors tracten amb una casa editora de París per donar a conèixer els escriptors en francès.

CO QUE PASSA PEL MÓN

Dia 3.—Mor a Tolosa Clement Ader, precursor de l'aviació.

—A França, eleccions municipals molt asferrissades. S'accentua el domini de les esquerres. Els comunistes són aixafats.

Dia 4.—Els rifenyis ataquen les posicions franceses del Marroc. Són repehits i batuts completament.

Dia 5.—L'Orfeó Català és rebut al Vaticà pel Papa Pius XI, davant el qual executa diverses peces.

—La "Gaceta de Madrid" publica una Reial ordre relativa a les condicions dels cavalls i dels bars per a les "corridas".

—Celebra la seva primera sessió a Ginebra la Conferència Internacional del control sobre comerç d'armes i municions de guerra.

—Mor a Estocolm el ministre d'Hisenda senyor Thorson, socialista de prestigi.

Dia 7.—El senyor Sánchez Guerra publica una nota dient que és monàrquic constitucional. El President del Directori hi posa un comentari.

—La Universitat de Glasgow nomena

Painlevé doctor en Dret "honoris causa".

—A Rio Janeiro (Brasil) un grup intenta assaltar una caserna. Duen que hi ha alguns diputats complicats en la conspiració.

—Dimiteix el ministre de marina del govern Mussolini, per discrepàncies respecte a la unificació de l'exèrcit, la marina i l'aeronàutica.

—A la Universitat de Vilna dos estudiants en l'acte dels exàmens agredeixen el tribunal. Hi ha morts i ferits.

—S'inaugura a Belgrad una exposició d'estampes franceses del segle rx.

—Trotsky torna a Moscou.

Dia 8.—Els partits d'oposició d'Itàlia acorden continuar en llur abstenció parlamentària.

—El rei de Bèlgica encarrega a Vander Vyver la formació de govern.

—El govern de Madrid dona la nota d'un combat a Melilla, amb 50 baixes.

Dia 9.—Arriba a Barcelona, de retorn de Roma, l'Orfeó Català.

—Es constitueix govern belga, després de més d'un mes de crisi oberta.

—Tanaka és nomenat ambaixador del Japó prop de la República dels Soviets a Moscou.

Dia 10.—Els equips de F. C. Barcelona i Júpiter, guanyen a Sevilla i València els campionats d'Espanya de futbol, grups A i B.

28 anys enrera

(Maig de 1901)

Dia 8.—Són sospeses les Garanties a l'estat de guerra, a conseqüència de la vaga de tramvies. La premsa no pot parlar de catalanisme, regionalisme, ni de la qüestió obrera, ni del carlisme.

—Alguns diputats al Reichstag protesten contra la barbàrie d'alguns actes fets pels anglesos al Transvaal.

Dia 9.—Besalú. "Fa uns dos mesos està postrada al llit de penosa malaltia, la distingida i apreciable senyoreta donya Pilar Cambó i Batlle... No cal dir quant s'interessa tothom pel restabliment de la malaltia".

—Manlleu. "El dia primer a la nit, es calà foc en eines caixes dintre la fàbrica de don Albert Rusiñol".

—"El Imparcial" de Madrid diu que dintre de les lleis pot castigar-se l'anarquisme i els qui criden contra la unitat de la pàtria.

—Un despatx de Sant Petersburg diu que ha estat prohibida la representació d'"El cadàver", drama de Tolstoi.

—Diu d'Amberes que la reina Guillermina presenta símptomes d'estat interessant.

Dia 10.—Al Teatre Romea, benefici d'Antònia i Emília Baró: obres, "Els Segadors" i "La Malvasia de Sitges".

—Han començat a col·locar-se a la Plaça de Catalunya els primers pals per a la il·luminació elèctrica.

—Cau un lamp a la Basílica de Ripoll; produeix desperfectes de consideració.

Dia 11.—Han conferenciat extensament els senyors Amat (alcalde) i Serrahima sobre la urbanització de la plaça de Catalunya.

—De Buenos Aires i Rio Janeiro diuen que els observatoris han vist un cometa nou, desconegut, segons Flammarion.

Dia 12.—Sitges. L'element jove de Sitges ha adreçat un comunicat al director del setmanari "El Eco de Sitges", on fa avinent que res haurien dit de la visita honorosa del astro de la política contemporània havia fet a Sitges, si aquell article no hagués fet caure als sitgetans la cara de vergonya.

Dia 13.—D'un article de "La Veu de Catalunya": "Avui com l'any 1834 podem dir amb Llarra: que certes puebles no envejecen, porque para envejecer es preciso morir".

—Mor a Terrassa Salvador Busquets i Soler, home de gran prestigi, gran fabricant, que s'havia preocupat molt de qüestions obreres.

—El Kaiser Guillem d'Alemanya visita Estrassburg. Es mostra molt preocupat. Hi ha gran vigilància per evitar atemptats. La gent del poble diu parlant del Kaiser que és "l'Emperador del semblant pallid".

Dia 14.—Es dona per segur que Josep Planas i Casals es retira de la política, arran del seu nomenament de Degà de la Facultat de Dret de la Universitat.

—Al Saló del Parc s'inaugura l'Exposició de la trumfa.

—Es fan proves del tramvia de la Plaça d'Urquiza a Horta.

—Es restabixen les garanties constitucionals a Barcelona.

—Es celebren els Jocs Florals de Lleyda, sota la presidència de Mossèn Cinto Verdaguer. Guanya la Flor Natural Mossèn Anton Navarro.

PELS BELLS CARRERS DE MA CIUTAT

CARRER DE FERNANDO
24 i 26. Sastre, Mod. i Camiseria.—BAS I TARRIDA
33. Ganiveteria.—AMERICAN MACHINE.
34. Institut Musical.—Acadèmia Ardevol.

CARRER CORTS CATALANES
460. Radio-Telefonia.—"BOMBETA MINERVA".
451. Inst. elèct., aigua i gas.—RAFAEL SALÀ.
614. Pelleteria.—"LE RENARD".

CARRER CLARIS
102. Blau Catalunya.—J. LOPEZ LLAUDER.

CARRER DE TALLERS
72. Ceràmica i rajoles.—CASIMIR VICENS.

CARRER MUNTANER
65. Ribas i Ferrer. B. Regina Novel·les escollides

CARRER COMTE ASALTO
15. Mobles a plaços i comptat.—JOSEP MACIÀ.

CARRER BOTERS
4. F. MONFALCÓN. Tapissos pintats i oleografies.

CARRER DEL CALL
1. C. FONT. Mantons Manila i Mantellens.
9. Llaneria i Sederia.—CASA PUIG.
28. pral. J. COSTA.—Antiguitats d'art.

CARRER DEL PI
2 i 4. Raspalleria Moderna.—FERRAN MAURI.
11. Articles de Pell.—J. SAUCH.
13. 2.º. SASTRE.—L. MIR.
14. Art. Fotogràfica.—S. COSTA.
14. pral. Fca. Filas.—BRUTAU I MOXO.

CARRER DE SANT PAU
3. Camiseria del Liceo.—JOAN VALLVÉ.

CARRER BALMES
126. RADIO-ELECTRIC Manufacturers.
RAMBLA DE CATALUNYA
15. Pelleteria "La Siberia".—J. TICO.
20. Ferruqueria.—J. MAYMÓ.
42. Bar.—LA PAGESA DE LA RAMBLA.
94. LA ARTÍSTICA.—Brodats i Confeccions.
124. Instal. bones i barates.—Barnadas i Espinet.

CARRER DE LA BOQUERIA
36 i 38. Camiseria.—RODRIGUEZ & FERRER.

CARRER CORRIBIA
2 i 17. Lligues i Tirants CATALONIA.

CARRER VILA-VILÀ
66. Palla i Alfals JOSEP CATALA.

CARRER PORTAFERRISSA
22. Ganiveteria i perfumeria.—VDA. DUCHEIN
25. Camiseria A. DE B. CORNELLA.

CARRER ARIBAU
29 i 31. Perruqueria ENRIC SORIGUE

CARRER FONTANELLA
18. Art. Fotogràfics i Radio.—PÉREZ I SABAT.

CARRER JOVELLANOS
4. Art. Fot. i treballs de Laboratori.—E. Picasso

RONDA SANT ANTONI
60. OLLA EXPRESS.—Detalls a Import Acar.
76. Billars patentats XHré.—"LA ACTIVA".

CARRER SALMERON
140. Articles fot. i radio.—V. CALDÉS ARÓS.
193. Llamp. Elect. i radio.—RAMON RABASA.

DIAGONAL
460. "Radio Iris".—J. B. MODELELL.

Establiments
MARAGALL
Passeig de Gràcia, 95
BARCELONA

RAMON SUNYER
JOIER
Corts Catalanes, n.º 643
Telèfon 813-S. P.—BARCELONA

FREIXENET
SANT SADURNI DE NOYA

ÉS EL MILLOR XAMPANY

APARELLS I ACCESSORIS PER A LA

RADIO TELEFONIA

DE LES MILLORS MARQUES

Venda al major i detall

Carrer Canuda, 45 i 47

BARCELONA

DIPÒSIT DE MATERIAL ELÈCTRIC

JOSEP CLAVELL

Solingen-Paris-Barcelona
(Casa fundada per R. ROCA)

Navals i Màquines d'afaitar
assegurades
Ganiveteria — Tocador
Taller d'esmolat tota mena d'eines
PLAÇA DEL PI, n.º 3

FOTOGRAVATS

TRICROMIAS—AUTOTIPIAS

PARAIGÜES :: OMBREL·LES
VANOS
BASTONS

J. CARDÚS

PORTAFERRISA, 10

BARCELONA

Oficina de còpies **CASA RENÉ**

Circulars · Treballs en metàl·lic · Rapidesa, bon esment i economia
CARRER DE MONTSIÓ, 18, TELÈFON 4525-A · BARCELONA

Dolços, dolços, dolços fins
per llepar-vos-hi els deu dits.
La casa més llaminera
la Casa Esteve Riera.

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CANALETES 9111.
TELÈFON A 2766.
CARRER DE MALLORCA, 307 i 309:
TELÈFON G. 2.
BARCELONA

MAGATZEMS CATALUNYA

7, Plaça de Catalunya, 7
BARCELONA

ALTES NOVETATS
PER A SENYORA

ULTIMS MODELS

Elegància-Bon gust-Economia

Senyora: Visiti aquesta casa

IGNASI FOLCH I TORRES

UNA DONA

NOVEL·LA CONTEMPORÀNIA

A TOTES LES LLIBRERIES

PREU: 3'50 PTES.

CAFÈ DE LA RAMBLA

Rambla d'Estudis i
Carrer de la Canuda

**L'establiment
del dia**

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Cafè - Dolceria

Charcuterie - Restaurant